

Handläggare: Ann-Sofie Fröberg, Iris Birath
Tfn: 08-508 19 210, 08-508 18 153

Farsta Stadsdelsnämnd

**Kommunernas insatser för personer med psykiska funktionshinder -
uppföljning av tillsynens resultat.**

Yttrande till Länsstyrelsen.

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden beslutar att med godkännande överlämna redovisningen till
Länsstyrelsen

Gillis Hammar
Stadsdelsdirektör

Margareta Venizelos
Avdelningschef

Sammanfattning

Länsstyrelsen begär att stadsdelsnämnden i Farsta inkommer med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits med anledning av resultatet av Länsstyrelsens tillsyn våren 2002. Tillsynen genomfördes i enkätform som ett led i det nationella projektet, Kraftsamlingen. I ärendet redovisar förvaltningen vilka åtgärder som har vidtagits för att undanröja de brister som Länsstyrelsen påpekat.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner och överlämnar redovisningen.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom avdelningen för omsorg om äldre och funktionshindrade, beställare. Lokala handikapprådet har behandlat ärendet vid sammanträde 2004-09-13. Protokollsutdrag bifogas.

Bakgrund

I december 2003 publicerade Länsstyrelsen rapport nr 24, 2003 "Kommunernas insatser för personer med psykiska funktionshinder – tillsyn av verksamhetsplanering och utbud av insatser". Tillsynen var ett led i ett nationellt projekt, Kraftsamlingen, som Länsstyrelserna och Socialstyrelsen genomförde gemensamt under tre år för att granska hur kommunernas verksamhet för personer med psykiska funktionshinder har utvecklats sedan psykiatrireformen trädde i kraft 1995 samt för att utveckla och förbättra tillsynen av verksamheten.

Tillsynen i Stockholms län genomfördes under våren/sommaren 2002 med hjälp av en enkät som samtliga kommuner/stadsdelar besvarade. Svaren har bearbetats efter gemensamma bedömningskriterier som utarbetades inom ramen för Kraftsamlingen och resultatet redovisas som uppfyllelse av ett antal variabler. De tio viktigaste variablerna var följande:

1. Kommunernas kännedom om personer med psykiska funktionshinder
2. Information som når fram till målgruppen och deras anhöriga
3. Mål på politisk nivå
4. Verksamhetsplan på ledningsnivå
5. Gemensamma mål eller en policy för samverkan på ledningsnivå eller på politisk nivå tillsammans med psykiatrin samt gemensamma skriftliga riktlinjer för utskrivning eller permission från psykiatrisk heldygnsvård samt samordnad vårdplanering
6. Gemensamma former för samverkan eller gemensamma verksamheter med andra berörda samhällsorganisationer
7. Verksamheter för sysselsättning ska ge ett varierat utbud av sysselsättningsmöjligheter.
8. Ett varierat utbud av insatser utöver bostäder med särskild service och verksamheter för sysselsättning
9. Plan för personalens kompetens och kunskapsutveckling
10. Kvalitetssystem som gäller det sociala arbetet med personer med psykiska funktionshinder

Länsstyrelsen har beslutat att följa upp vilka åtgärder kommunerna och stadsdelarna planerar att vidta eller redan har vidtagit med anledning av tillsynens resultat. Enligt tillsynen uppfyller Farsta sju av variablerna, men inte variablerna 1, 5 och 9 till fullo.

Länsstyrelsen har därför begärt att Farsta stadsdelsnämnd redovisar vilka åtgärder som har vidtagits/kommer att vidtas med anledning av Länsstyrelsens påpekanden.

Redovisning av åtgärder

Nedan redovisar förvaltningen rapportens bedömningskriterier, vilka åtgärder som har vidtagits sedan tillsynen genomfördes under våren 2002 samt vilka ytterligare åtgärder som kommer att vidtas med anledning av Länsstyrelsens tillsyn.

Länsstyrelsens tillsyn enligt variabel 1. Kommunernas kännedom om personer med psykiska funktionshinder

Enligt Kraftsamlingens bedömningskriterier ska kommunen skaffa sig kännedom genom inventering eller på annat godtagbart sätt. Inventering ska ske med viss regelbundenhet, vara av viss omfattning och ska inbegripa psykiatrins kännedom om målgruppen. I annat godtagbart sätt inkluderas en tydlig aktivitet som syftar till att få kunskap om antal personer i målgruppen och deras behov och som sker i någon form av samarbete med andra myndigheter eller organisationer som målgruppen har kontakt med.

Enligt tillsynen har Farsta inte genomfört någon inventering och anses ha bristfällig kännedom även på annat sätt.

Förvaltningens svar

För fjärde året har boendestödet inom den socialpsykiatriska sektionen genomfört en undersökning av kvalitén på boendestödet. Undersökning genomförs i form av en frågeenkät som alla klienter ombeds besvara, anonymt om man så vill. Enkäten lämnas i ett förslutet kuvert sedan den ifyllts. Av boendestödets 68 klienter besvarade 52 enkäten (resultatet bifogas).

Våren 2003 anställde Farsta personliga ombud i samverkan med stadsdelarna Vantör, Skarpnäck och Enskede-Årsta. Ombuden har informerat om verksamheten genom en broschyr, som delas ut på de ställen där man kan nå målgruppen och dess nätverk, som t.ex. apotek, vårdcentraler, träfflokaler, polis och medborgarkontor. Mycket arbete har också lagts ned på att informera om verksamheten genom personliga kontakter. Ett aktivt samarbete har inletts med diakonerna i Söderort.

Farsta har sedan våren 2004 ett uppsökarteam. Målet för teamets verksamhet är att genom förebyggande arbete nå fler personer med psykiska funktionshinder för att förhindra isolering, vräkning från bostaden och försämrad psykisk ohälsa. Målgruppen är i första hand personer med psykiska funktionshinder som inte är kända av socialtjänsten. Uppsökarna skall aktivt söka upp och få kontakt med dessa personer. De skall informera om vilka rättigheter och möjligheter till hjälp och stöd som finns och motivera till att ta

emot hjälp. Dessutom ska de skapa kontakt med rätt enhet/mottagning där resurser finns för att utföra hjälpen/stödet.

Uppsökarteamet har precis påbörjat en inventering av antalet kända personer inom psykiatrin respektive socialtjänsten fördelade på kön och ålder samt deras behov av boende och sysselsättning. Inventeringen kommer att göras i samarbete med psykiatrin.

Ett försök har gjorts under våren 2004 att genom en enkätundersökning utröna behovet av att förbättra och utöka stadsdelens utbud av sysselsättning till personer under 35 år. Enkäten delades ut till besökare både inom socialpsykiatrins verksamheter och psykiatrin samt av berörda frivilligorganisationer. Samtliga av psykiatrin kända personer under 35 år (= målgruppen) bör ha erhållit minst ett exemplar av enkäten och 29 % besvarade enkäten. Svaren kommer att finnas med som ett underlag för den mer omfattande inventeringen som uppsökarteamet ska genomföra.

Redan hösten 2002 inrättades ett brukarråd inom socialpsykiatrin. I rådet medverkar RSMH, ISF, öppen och sluten psykiatri.

Länsstyrelsens tillsyn enligt variabel 5. Samverkan med andra organisationer och myndigheter

Enligt Kraftsamlingens bedömningskriterier bör kommunen ha gemensamma mål eller en gemensam policy för samverkan med berörda samhällsorganisationer. Kommunen bör också ha skriftliga riktlinjer för samverkan med psykiatrin vid utskrivning eller permission från psykiatrisk heldygnsvård samt för en samordnad vårdplanering. Ledningen för socialtjänsten bör tillsammans med berörda samhällsorganisationer och andra organisationer formalisera och sanktionera ändamålsenliga arbetsformer runt enskilda individer.

Enligt tillsynen har Farsta bristande samverkan när det gäller riktlinjer/rutiner samt mål/policy.

Förvaltningens svar

Sedan psykiatrireformen genomfördes har det funnits en gemensam policy mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting som grund för samverkan mellan socialtjänst och psykiatri. Denna policy gäller också för stadsdelarnas verksamhet.

Sedan april 2003 finns det lokala programmet för ”lokal policy och samverkan i stödet till psykiskt funktionshindrade inom Psykiatrin södra delen Stockholms produktionsområde och stadsdelsområdena Skarpnäck och Farsta”. I programmet fastställs samverkansnivåer såväl på övergripande politisk och ledningsnivå som på utförarnivå. Programmet beskriver också hur samverkan kring den enskilda skall ske, inklusive samordnad vårdplanering (programmet bifogas). Blankett har tagits fram för

samordnad vårdplanering samt för meddelanden kring inskrivning, vårdplanering och utskrivning (blanketterna bifogas).

Länsstyrelsens tillsyn enligt variabel 9. Plan för personalens kompetens- och kunskapsutveckling

Enligt Kraftsamlingens bedömningskriterier ska kommunen ha en plan för kompetensutveckling för personal som arbetar med psykiska funktionshinder.

Enligt tillsynen har Farsta ingen eller en bristfällig plan för kompetens- och kunskapsutveckling.

Förvaltningens svar

I Farsta har individ- och familjeomsorgen inklusive socialpsykiatri under år 2002 och 2003 arbetat med en analys av personalens kompetens- och utvecklingsbehov.

Analysarbetet, som har skett med stöd av Växtkraft mål 3, har medfört att en kompetensutvecklingsplan (bifogas) upprättades under våren. Utbildningen kommer att genomföras under hösten 2004 och våren 2005 och innehåller följande delar:

- Ett Självständigt Liv (ESL) som är ett pedagogiskt program för träning av sociala färdigheter för personer med psykosjukdomar.
- Koll på vardagen, om kognitiva störningar.
- Autistiska störningar och s.k. bokstavsdiagnoser.
- Utbildning i att använda dokumentation och IT-stöd för att ge klienten delaktighet och inflytande över vardagen.

Härutöver kommer Stockholms stad genom Kompetensfonden att anordna en utbildning för samtliga anställda inom socialtjänstens socialpsykiatriska verksamheter och inom de landstingspsykiatriska verksamheter man samverkar med. Utbildningen som kommer att genomföras regionalt startar hösten 2004. Medarbetarna i stadsdelarna Farsta, Vantör, Skarpnäck och Enskede-Årsta kommer att utbildas tillsammans med medarbetarna i den integrerade sluten- och öppenvården inom psykiatriens södra produktionsområde (SPO) – eller motsvarande, beroende på att landstinget för närvarande genomför en sammanslagning av sina tre produktionsområden.

Syftet med denna utbildning är att uppnå en gemensam kunskapsutveckling kring bemötande, arbetsmetoder och samverkan inom landstingets psykiatri och stadens socialpsykiatri. Utbildningen ska utformas utifrån lokala förutsättningar för att förankras på alla nivåer. Samverkansöverenskommelser, vårdprogram, riktlinjer och andra styrdokument skall användas som utgångspunkt och arbetsmaterial (genomförandeplan bifogas). Samtliga anställda, såväl beställare som utförare, inom socialpsykiatri kommer att delta i dessa utbildningar.

I förvaltningens personalhandbok finns rutinerna för introduktion av nyanställd personal (utdrag ur personalhandboken samt checklista för introduktion bifogas). Socialpsykiatrins biståndsenhet har handledning i grupp varannan vecka och enhetsmöten varje vecka med möjlighet till vägledning av arbetsledning och arbetskamrater. Enhetschefen deltar i chefsseminarier och medarbetarna har möjlighet att delta i fortbildningskurser. Det är förvaltningens bedömning att utöver de löpande inslagen av introduktion, vägledning och handledning ska utbildningarna inom Växtkraft mål 3 och Kompetensfonden prioriteras.

Förvaltningens synpunkter

Psykiatrireformen har inte varit smärtfri att genomföra. Förvaltningen anser dock att den socialpsykiatriska verksamheten i Farsta har uppnått en relativt hög kvalitet. Det öppna stödet inom Emma-verksamheterna började utvecklas redan flera år innan psykiatrireformen. Inrättandet av stödboenden i stadsdelen har inneburit ökad trygghet för personer med psykiatrisk problematik. Anställningen av personliga ombud och inrättandet av uppsökarteamet har också ökat förutsättningarna för att skapa en bredare kontaktyta och att anpassa insatserna efter de individuella behoven.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar detta tjänsteutlåtande som sitt yttrande till Länsstyrelsen.

Bilagor:

1. Resultat på frågeformulären 2004
2. Program för lokal policy och samverkan i stödet till psykiskt funktionshindrade inom Psykiatrin södra delen Stockholms produktionsområde och stadsdelsområdena Skarpnäck och Farsta
3. Blankett för samordnad vårdplanering
4. Blankett för meddelande om inskrivning, vårdplanering och utskrivning
5. Kompetensutvecklingsplan Växtkraft Mål 3
6. Genomförandeplan kompetensfonden
7. Utdrag ur Personalhandboken om introduktion